Trafikutskottets betänkande 1985/86:10

om anslag till Trafiksäkerhet (prop. 1985/86:100 bil. 8)

TU
1985/86:10

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas förslag om anslag för nästa budgetår m. m. som regeringen har förelagt riksdagen i proposition 1985/86:100 bilaga 8 (kommunikationsdepartementet) under avsnittet C. Trafiksäkerhet (s. 54–63) jämte yrkanden som framförts i fem motioner.

Utskottet tillstyrker de i propositionen föreslagna anslagen m. m. och föreslår att motionsyrkandena avslås eller lämnas utan åtgärd.

M-ledamöterna reserverar sig mot utskottsmajoritetens beslut att avstyrka motionsförslag om att anslaget vid punkt C 1. Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration skall avgiftsfinansieras.

Vpk-ledamoten har vid betänkandet fogat ett särskilt yttrande i fråga om informationssekreterare i trafiksäkerhetsverkets distriktsorganisation.

SJÄTTE HUVUDTITELN

Trafiksäkerhet

1. **Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration.** Regeringen har i proposition 1985/86:100 bilaga 8 (kommunikationsdepartementet) under punkt C 1. (s. 55–57) föreslagit riksdagen att till Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag på 25 057 000 kr.

Motionerna

1985/86:T218 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförs om att de regionala informationssekreterarna behålles i TSV-organisationen.

1985/86:T312 av Ingrid Hasselström-Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförs angående vidareutbildning av äldre bilförare.

1 *Riksdagen 1985/86. 15 saml. Nr 10*

1985/86:T406 av Wiggo Komstedt (m) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att TSV:s roll som samordnande organ för det totala trafiksäkerhetsarbetet förstärks,

2. att riksdagen uppdrar åt regeringen att framlägga förslag till riksdagen om beviljande av de härför erforderliga resurserna.

1985/86:T414 av Rolf Clarkson m. fl. (m) vari yrkas, såvitt nu är i fråga (yrkandena 3 och 4),

3. att riksdagen avslår regeringens förslag till anslag under Trafiksäkerhetsverket:Trafik och administration,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om avgiftsfinansiering av trafiksäkerhetsverksamhet i denna del.

Utskottet

Trafiksäkerhetsverket (TSV) är central förvaltningsmyndighet för frågor om säkerheten i vägtrafiken i den mån dessa inte hör till någon annan myndighet.

I enlighet med förslag, som godkändes av riksdagen under förra riksmötet (riksdagens revisorers förs. 1984/85:23 samt skr. 1984/85:164, TU 19, rskr. 240), har TSV getts en mera aktiv roll som samordnare av trafiksäkerhetsarbetet. För att bistå TSV i dess funktion som samordnare har vidare ett råd för samordning och planering knutits till verket. I rådet ingår – förutom generaldirektören för TSV – företrädare för rikspolisstyrelsen, socialstyrelsen, vägverket, transportforskningsberedningen, skolöverstyrelsen, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet och Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF). En planeringsenhet har inrättats vid verket. En ny instruktion (1985:345) för verket gäller fr. o. m. den 1 juli 1985.

På uppdrag av regeringen har statskontoret i samråd med TSV övervägt vilka åtgärder som bör komma till stånd för att dels uppnå ytterligare rationaliseringar i trafiksäkerhetsarbetet, dels medverka till att TSV ges ytterligare slagkraft.

Övervägandena har redovisats i den till regeringen under hösten 1985 avgivna rapporten Trafiksäkerhetsverkets nya roll – samverkan och samordning inom trafiksäkerhetsarbetet. I rapporten behandlas bl. a. behovet av en samordning av trafiksäkerhetsinformationen, trafiksäkerhetsarbetet på väg samt den regionala samordningen av trafiksäkerhetsarbetet.

Från anslaget Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration betalas löner och omkostnader för verkets styrelse, trafikbyrån samt vissa tjänster inom kanslibyrån, den regionala organisationen (med sju distrikt), planeringsenheten och den juridiska enheten. Vidare inryms verkets kostnader för informationsverksamheten samt materialundersökningar och utredningar under anslaget. För innevarande budgetår har under anslaget anvisats ett belopp av 24 570 000 kr. För nästa budgetår föreslås i propositionen en medelsanvisning av 25 057 000 kr.

I anslutning till behandlingen av regeringens förslag till medelsanvisning för nästa budgetår behandlar utskottet i det följande motionsförslag om användningen av medel som beräknats för information om och till äldre

bilförare, om tjänster för informationssekreterare i TSV:s regionala organisation, om förstärkning av TSV:s roll som samordnande organ för det totala trafiksäkerhetsarbetet samt om finansieringen av den verksamhet som avses med anslaget.

Med huvudsaklig motivering att antalet äldre bilförare ökar mycket snabbt, att äldre bilförare vid trafikolyckor får i genomsnitt svårare skador än yngre och att det finns indikationer på att äldre bilförare är särskilt riskbelastade i vissa trafiksituationer har TSV föreslagit att för nästa budgetår 450 000 kr. skall beräknas för bedrivande av *informationsverksamhet om och till äldre bilförare* inom ett särskilt projekt. Föredraganden föreslår att för nästa budgetår ett engångsbelopp om 450 000 kr. avsätts för projektet.

I motion T312 (fp) begärs att medlen skall användas för att erbjuda äldre bilförare kompletterande trafikutbildning. Denna utbildning kan enligt motionären lämpligen ske i samarbete mellan NTF och studieförbunden och innehålla både teoretiska och praktiska moment. Utbildningen bör enligt motionären vidare självfallet vara frivillig och inte utgöra någon förutsättning för förnyelse av körkortet.

Enligt TSV:s planering för projektet inriktas arbetet under innevarande budgetår på insamling av fakta kring problemområdet. Under nästa budgetår avser TSV att inrikta verksamheten främst på direktinformation till äldre körkortsinnehavare.

Utskottet ser med tillfredsställelse att en satsning på informationsverksamhet om och till äldre bilförare kommer till stånd. Utskottet är emellertid inte berett att med anledning av motionen förorda att projektet skall genomföras på annat sätt än TSV planerat. Motionen avstyrks därför.

Riksdagen beslutade i april 1982 om vissa riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet (prop. 1981/82:81, TU 19 och 26, rskr. 231). I fråga om informationsverksamheten innebar riksdagsbeslutet att en omfördelning av roller och resurser mellan TSV och NTF skulle ske. TSV skulle i fortsättningen svara för "sakinformation" och NTF för "pläderande information". TSV:s medel för pläderande information skulle efter hand – under tre år – överföras till NTF. Som en följd härav kommer de sju tjänster som *informationssekreterare* som har funnits i TSV:s distriktsorganisation (en tjänst i ettvart av de sju distrikten) att dras in fr. o. m. ingången av nästa budgetår (prop. 1983/84:100 bil. 8, s. 61, TU 19, rskr. 237). Indragningen av tjänsterna beräknas av TSV möjliggöra en reducering av lönemedlen under anslaget med 1 200 000 kr.

I motion T218 (vpk) begärs i yrkande 2 att tjänsterna för informationssekreterare i TSV:s distriktsorganisation skall behållas. Motionärerna framhåller bl. a. att trafiksäkerhetsorganisationen behöver mobilisera alla tänkbara resurser i ett förstärkt trafiksäkerhetsarbete.

I vart och ett av TSV:s distrikt kommer – efter en indragning av tjänsterna för informationssekreterare – att för informations- och utbildningsuppgifter finnas kvar en skolkonsulent, som är ansvarig för främst kontakterna i trafiksäkerhetsfrågor med skolorna i distriktet, samt en trafikingenjör som svarar för information i trafikmiljöfrågor.

Inrättande av en planeringsenhet och av ett råd för samordning och planering hos TSV syftar till att förstärka trafiksäkerhetsarbetet. Statskonto-

ret föreslår i ovannämnda rapport bl. a. att den viktigaste uppgiften för en informationsfunktion inom den nya planeringsenheten skall vara samordning av trafiksäkerhetsinformationen, att informationsarbetet i stor utsträckning bör bedrivas i projekt till vilka knyts representanter för olika intressenter för att underlätta samverkan i informationsarbetet samt att organ för regional samordning av trafiksäkerhetsarbetet bildas av myndigheter och organisationer som på länsnivå har en central roll i trafiksäkerhetsarbetet. Dessa samarbetsorgan föreslås ledas av TSV:s distrikt. När det gäller den lokala nivån bör enligt statskontoret det regionala organet följa trafiksäkerhetsarbetet där och inspirera kommunerna till starkare engagemang i trafiksäkerhetsarbetet samt ta initiativ till konferenser i kommunal regi med medverkan av experter från myndigheter och organisationer.

Föredraganden anför bl. a. att han bedömer att de samordningsproblem på informationsområdet som kan finnas mellan TSV och NTF bör få sin lösning i det arbete som kommer att ske inom rådet för samordning och planering (s. 57). Han konstaterar att TSV avser att omfördela resurser för att stärka den regionala myndighetssamordningen och att detta stämmer väl överens med statskontorets förslag men att det bör vara en fråga för TSV att närmare besluta om arbetets organisering (s. 58).

Den förstärkning av trafiksäkerhetsarbetet centralt, regionalt och lokalt som mot bakgrund av den lämnade redogörelsen är att vänta tillgodoser enligt utskottets mening syftet med det här aktuella motionsförslaget. Utskottet anser därför att någon riksdagens åtgärd ej är påkallad med anledning av detsamma.

I motion T406 (m) framhålls att TSV:s uppgift som samordnare av trafiksäkerhetsarbetet centralt, regionalt och lokalt innebär en förändring av NTF:s ställning. En utökning av NTF:s "egenregiverksamhet" står, anför motionären, inte i samklang med vare sig de ursprungliga intentionerna för eller de vunna erfarenheterna av effektiviteten i trafiksäkerhetsarbetet. NTF:s administration bör hållas inom rimliga gränser. I stället bör en förstärkning av TSV:s roll övervägas. Motionären begär att *TSV:s roll som samordnande organ för det totala trafiksäkerhetsarbetet förstärks* (yrkande 1) samt att regeringen framlägger förslag till riksdagen om beviljande av de härför erforderliga resurserna (yrkande 2).

Av de i det föregående lämnade redogörelserna för föreslagna och pågående förändringar av TSV:s uppgifter m. m. framgår den vikt som i fortsättningen läggs på TSV:s uppgift som samordnare av trafiksäkerhetsarbetet. Statskontoret har i sin rapport även behandlat frågan om TSV:s organisation mot bakgrund av verkets nya roll att leda samordningen av detta arbete. Enligt statskontoret synes en översyn av verkets organisation kunna leda till klarare ansvarsfördelning och därmed till ökad effektivitet. En sådan översyn bör enligt statskontoret dock inledas först sedan erfarenheter vunnits av arbetet inom rådet för samordning och planering och inom planeringsenheten.

Föredraganden påpekar (s. 57) att frågan om en översyn av verkets organisation är en fråga som verket självt bör besluta om.

Då sålunda frågan om en översyn av TSV:s organisation med hänsyn till

verkets uppgift som samordnare av trafiksäkerhetsarbetet redan har aktualiserats synes någon riksdagens åtgärd med anledning av motion T406 (m) inte vara påkallad.

Med hänvisning till de allmänna strävandena att åstadkomma besparingar i statsbudgeten och att se över möjligheterna till utvidgad *avgiftsfinansiering* föreslog TSV inför budgetåren 1982/83–1984/85 att här aktuellt anslag skulle avgiftsfinansieras. Föredraganden avvisade emellertid förslagen. Även riksdagen har avvisat i motioner framförda förslag om avgiftsfinansiering.

I motion T414 (m) framhålls att avgiftsfinansiering av anslaget nu bör genomföras. Motionärerna begär därför att riksdagen skall avslå regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget (yrkande 3) samt att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att den verksamhet som avses med anslaget skall avgiftsfinansieras (yrkande 4).

Någon anledning för riksdagen att ändra sitt ställningstagande i här berörda fråga finns enligt utskottets mening inte. Utskottet avstyrker därför motionen i här nämnda delar.

Regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer

1. beträffande *information om och till äldre bilförare*
att riksdagen avslår motion 1985/86:T312 (fp),

2. beträffande *informationssekreterare i TSV:s distriktsorganisation*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:T218 (vpk) yrkande 2 utan åtgärd,

3. beträffande *förstärkning av TSV:s roll som samordnare av trafiksäkerhetsarbetet*
att riksdagen lämnar motion 1985/86:T406 (m) utan åtgärd,

4. att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1985/86:T414 (m) yrkandena 3 och 4 till *Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag på 25 057 000 kr.

2. **Trafiksäkerhetsverket: Fordon och körkort.** Regeringen har under punkt C 2. (s. 57–59) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna riktlinjerna för den omorganisation av tillsynsverksamheten som föredragande departementschefen har förordat, *dels* till Trafiksäkerhetsverket: Fordon och körkort för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag på 1 000 kr.

Utskottet

Tillsynen över efterlevnaden av bl. a. arbetstidslagstiftningen ankommer på arbetarskyddstyrelsen centralt. Den närmare tillsynen över efterlevnaden av denna lagstiftning – bl. a. föreskrifterna om förares arbetstid m. m. – utövas under arbetarskyddsstyrelsen av yrkesinspektionen, vid vilken finns 19 yrkesinspektionsdistrikt. Tillsynen av förares arbetstid utförs av särskilda till yrkesinpektionen knutna tjänstemän – vägtrafikinspektörer (för närvarande 14).

Vägtrafikinspektörernas kontroller av förares arbetstid m. m. utförs ofta i samband med flygande inspektioner, i vilka personal från polisen och TSV deltar för kontroll av fordons beskaffenhet och utrustning m. m.

Föredraganden anser att arbetstidsbestämmelserna inte är av sådant slag att deras efterlevnad nödvändigtvis behöver kontrolleras av en speciell yrkeskår – vägtrafikinspektörerna.

Enligt föredraganden torde annan personal efter viss utbildning mycket väl kunna användas för detta ändamål liksom vägtrafikinspektörerna skulle kunna användas för fordonskontroller.

Efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet förordar föredraganden därför att tillsynsverksamheten i fråga om förares arbetstid överförs till TSV fr. o.m. den 1 juli 1986. Det bör enligt föredraganden ankomma på regeringen att besluta om organisationens närmare utformning och om de författningsändringar som behövs.

Utskottet har inte något att erinra mot den föreslagna omorganisationen av tillsynsverksamheten beträffande förares arbetstider m. m.

Utskottet har inte heller något att erinra mot den föreslagna medelsanvisningen under anslaget.

Utskottet hemställer

att riksdagen

a) godkänner riktlinjerna för den omorganisation av tillsynsverksamheten som förordats i propositionen,

b) till *Trafiksäkerhetsverket: Fordon och körkort* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

3. **Trafiksäkerhetsverket: Bil- och körkortsregister m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt C 3. (s. 59–61) och hemställer

att riksdagen till *Trafiksäkerhetsverket: Bil- och körkortsregister m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.

4. **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Regeringen har under punkt C 4. (s. 61–63) föreslagit riksdagen att till Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande för budgetåret 1986/87 anvisa ett anslag på 26 265 000 kr.

Motionen

1985/86:T422 av Elver Jonsson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det frivilliga trafiksäkerhetsarbetet får ta en större andel i anspråk av de tillgängliga medlen för den pläderande informationen.

Utskottet

Nationalföreningens för trafiksäkerhetens främjande (NTF:s) övergripande uppgift är att arbeta för en ökad trafiksäkerhet. NTF:s medlemmar utgörs i huvudsak av riksorganisationer samt länens trafiksäkerhetsförbund och trafiksäkerhetsföreningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Medlen för

verksamheten utgörs av anslag från staten, bidrag från trafikförsäkringsbolagen, intäkter från den egna förlagsverksamheten samt medlemsavgifter.

I enlighet med den år 1982 beslutade uppdelningen av informationsverksamheten mellan TSV och NTF (se s. 3) har för budgetåren 1982/83–1984/85 en successiv omfördelning av informationsmedel om sammanlagt 15 milj. kr. skett från TSV till NTF.

Som bidrag till NTF har för innevarande budgetår 25 500 000 kr. anvisats under anslaget till bidrag till NTF.

NTF har för nästa budgetår beräknat konstnaderna till 50 100 000 kr. I propositionen föreslås att 26 265 000 kr. anvisas som bidrag till NTF för nästa budgetår.

Utskottet har inte något att erinra mot den föreslagna medelsanvisningen.

I detta sammanhang behandlar utskottet ett motionsförslag rörande stöd till frivilligorganisationernas trafiksäkerhetsarbete av de medel som anvisas till NTF för information.

I motion T422 (fp) framhålls att den år 1982 beslutade fördelningen av informationsuppgifter mellan TSV och NTF bl. a. innebar att den pläderande informationen, för vilken NTF skulle svara, skulle ha en begränsad administration och att de frivilliga organisationerna inom trafiksäkerhetsarbetet skulle tas till vara i betydande omfattning. Enligt motionären har bl. a. genom en relativt generös tilldelning av statliga medel en administrativ förstärkning skett av länens trafiksäkerhetsförbund, vilket har lett till att NTF mera har utvecklats till en egen organisationsbildning på regional nivå och mindre fått rollen som en "paraplyorganisation". De ideellt arbetande organisationerna har enligt motionären därvid inte fått den förstärkning som sakligt skulle ha varit motiverad. Motionären anser att denna utveckling är olycklig och begär att riksdagen som sin mening skall uttala att det frivilliga trafiksäkerhetsarbetet skall få ta i anspråk en större del av de tillgängliga medlen för den pläderande trafiksäkerhetsinformationen.

I sitt i det föregående nämnda betänkande TU 1981/82:19 – vari utskottet bl. a. behandlade frågan om fördelningen av informationsverksamhet mellan TSV och NTF – förklarade sig utskottet dela uppfattningen att trafiksäkerhetsintressets förankring i en bred folkopinion utgör en tillgång som på allt sätt bör tillvaratas för att främja en ökad trafiksäkerhet. Vidare underströk utskottet informationens stora betydelse i trafiksäkerhetsarbetet samt vikten av att frivilligorganisationerna på trafikområdet får fortsatt stöd för sin trafiksäkerhetsfrämjande verksamhet.

Utskottet är alltjämt av samma uppfattning i här berörda frågor och förutsätter alltså att medlen till trafiksäkerhetsinformationen kanaliseras även till de enskilda organisationerna. Med hänvisning härtill och då utskottet utgår från att NTF beaktar de framförda synpunkterna finner utskottet att motionen kan lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1986/87 anvisar ett anslag på 26 265 000 kr.,

2. beträffande *stöd till frivilligorganisationernas trafiksäkerhetsarbete*

att riksdagen lämnar motion 1985/86:T422 (fp) utan åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1986

På trafikutskottets vägnar

Kurt Hugosson

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Rolf Clarkson (m), Birger Rosqvist (s), Olle Östrand (s), Olle Grahn (fp), Gösta Andersson (c), Per Stenmarck (m), Rune Johansson (s), Margit Sandéhn (s), Hugo Bergdahl (fp), Görel Bohlin (m), Sten-Ove Sundström (s), Agne Hansson (c), Sven Henricsson (vpk) och Yngve Wernersson (s).

Reservation

Punkt 1. Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration beträffande medelsanvisning (mom. 4)

Rolf Clarkson, Per Stenmarck och Görel Bohlin (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Någon anledning" och slutar med "utskottets sida" bort ersättas med text av följande lydelse:

Bakgrund till TSV:s förslag om avgiftsfinansiering av den verksamhet som avses med anslaget var bl. a. att verksamheten är så integrerad med de redan avgiftsfinansierade verksamheterna vid TSV att verket inte bedömde någon artskillnad föreligga i verksamheten som kunde motivera olikheter i finansieringen.

Utskottet delar denna uppfattning och anser dessutom att det är angeläget att söka finna olika vägar att nedbringa statsverkets kostnader. Anslaget bör därför i enlighet med förslaget i motionen avgiftsfinansieras och således för nästa budgetår föras upp med ett formellt belopp på 1 000 kr.

Vad utskottet sålunda anfört om avgiftsfinansiering av anslaget bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen

a) med anledning av regeringens förslag och motion 1985/86:T414 (m) yrkande 3 till *Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,

b) med bifall till motion 1985/86:T414 (m) yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om avgiftsfinansiering av anslaget.

Punkt 1. Trafiksäkerhetsverket: Trafik och administration beträffande informationssekreterare i TSV:s distriktsorganisation (mom. 2)

Sven Henricsson (vpk) anför:

Den erfarenhet av trafiksäkerhetsarbete som förvärvats av de personer som innehar tjänsterna för informationssekreterare i TSV:s distriktsorganisation bör vara så värdefull för den informationsverksamhet som kommer att bedrivas eller stödjas av NTF, landsting och kommuner på regional och lokal nivå att det kan förutsättas att den resurs som dessa personer utgör kommer att tas till vara.